

УДК 352/354

DOI: 10.35432/tisb292023289750

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ПРОЦЕСІВ СПІЛЬНОГО ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ЯК ОСНОВА ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ В УМОВАХ ЗМІН

Роздован Анна Володимирівна

здобувач

Інститут публічної служби та управління

Національний університет «Одеська політехніка»

<https://orcid.org/0009-0003-4491-8411>

Проблематика розробки та запровадження дієвих форм участі громадськості до процесів спільного прийняття рішень в публічному управлінні тісно пов'язана з такими поняттями як «інновація» та «інноваційний розвиток». Це впливає на методологію досліджень даного явища в науковій та практичній площині, так як зміна підходів до забезпечення участі громадськості потребує систематичного оновлення з урахуванням інноваційних способів взаємодії, за допомогою яких уряди можуть налагоджувати партнерство з громадянами та зацікавленими сторонами для отримання ідей, спільного створення рішень і вирішення складних управлінських проблем в умовах невизначеності.

На думку зарубіжних науковців, концепція спільного прийняття управлінських рішень в публічному управлінні передбачає запровадження нового способу управління знаннями в публічному секторі. Цей підхід спрямований на подолання основної проблеми в процесі прийняття управлінського рішення, яка полягає в надмірній внутрішній організаційній та адміністративній зосередженості на управлінській проблемі. Дослідники відзначають, що у результаті формування знань визначаються місія та цінності державного управління, які складають концептуальну основу формування цілей публічної політики із залученням багатьох зацікавлених сторін на основі інтерпретації різних інтересів. Спільне формування знань в процесі прийняття управлінського рішення є основою ефективного функціонування публічного сектору, оскільки воно спрямовано на побудову спільного розуміння, визначення дій і заходів, що відповідає розвитку сталого суспільства. Розробка спільної публічної політики та державних стратегій характеризується як складний та динамічний процес, що здійснюється на основі раціональної оптимізації з урахуванням соціально-економічного контексту [6].

Наступний концептуальний підхід до прийняття управлінських рішень пов'язаний з теорією «соціального добробуту». Взаємодія органів публічної влади з громадськістю, яка побудована на конструктивному діалозі, надає можливість реалізовувати алгоритми громадського контролю та змінювати управлінський процес. В цьому контексті спільне прийняття рішень збігається з такими поняттями як демократія, передача повноважень, відкрите формування політики, розширення повноважень громади, спільне створення, спільне виробництво, повноваження та контроль. Це також пов'язано з такими аспектами соціального капіталу як соціальна довіра, довіра до інституцій, робота в команді, відчуття приналежності до громади. Участь та спільне вироблення публічної політики підвищують ефективність процесу прийняття управлінського рішення [5].

Ініціативи спільного прийняття рішень можуть підвищити добробут громад багатьма способами, зокрема на основі таких інструментів як: залучення громади до оновлення міст, взаємодія з органами публічної влади, бюджет участі тощо. Механізм партнерської взаємодії спрямований на усунення перешкод та розширення можливостей громадськості у прийнятті рішень та здійснювати зміни на благо громади. Головну роль в даному процесі відіграє організаційна культура, яка передбачає встановлення систематичної взаємодії з

громадськістю та проведення просвітницьких заходів [5].

Нова популярна концепція «спільні інновації» спрямована на вирішення гострих проблем, з якими стикається державний сектор в процесі прийняття управлінських рішень. Сутність її полягає в тому, що до співпраці залучаються ті категорії населення, які потребують вирішення нагальних проблем. Саме ці категорії населення «працюють» за межами офіційних інституційних обмежень і можуть надати найбільш ефективні пропозиції щодо вирішення їх соціальних проблем через впровадження інноваційних публічно-управлінських рішень. На практиці спільна інновація передбачає включення низки різних акторів та використання їх потенціалу з метою пошуку вирішення суспільних проблем і створення суспільної цінності, зокрема свій внесок в інноваційне рішення роблять як державні так і приватні суб'єкти. Це дає можливість змінити усталені практики [2].

Вітчизняні науковці, досліджують процес спільного прийняття управлінських рішень в межах концептуальної моделі системи комунікацій в публічному управлінні. Процес формування механізму комунікативної взаємодії визначається як послідовне застосування правових та організаційних заходів, які базуються на фундаментальних принципах, цілеспрямованості та застосування певних методів управління, спрямованих на задоволення інформаційного середовища, комунікаційних потреб громади та організації ефективного функціонування держави в цілому. З цієї позиції наголошено на доцільності розробки та запровадження структурної моделі комунікаційної взаємодії в процесі спільного прийняття управлінського рішення, яка включає такі елементи як: механізм нормативно-правової підтримки, механізми інформаційної організаційної підтримки, ресурсний механізм. Діяльність органів публічної влади характеризується абсолютною прозорістю на кожному етапі розробки та реалізації управлінських рішень спільно з громадськими структурами [8].

Концепція «відкритого уряду» охоплює широкий спектр практик, що можуть призвести до нових шляхів управління як з точки зору урядів, так і громадян. В рамках Резолюції 424 (2018) та 435 (2018) Конгресу Ради Європи, зазначається, що визначення відкритого уряду, як правило, передбачають наявність трьох основних принципів – прозорості, участі та підзвітності. Внутрішня цінність відкритого уряду, що пов'язана з належним врядуванням, але все ж відмінна від нього, є його інструментальною цінністю для досягнення більш ефективного прийняття рішень. З іншого боку, цінність того, що громадяни та інші зацікавлені сторони мають вплив на прийняття рішень – у формі особистого досвіду, ідей, навичок та нагляду. Підвищення відкритості часто розглядають як шлях до вирішення кризи довіри громадськості до державних установ, яку доводиться спостерігати в усьому світі [1].

Застосування дорадчих процесів для прийняття публічних рішень є ключовою частиною роботи ОЕСР щодо відкритого уряду, яка вивчає тенденції зниження довіри до уряду, вимоги громадян щодо більшої відкритості, прозорості, підзвітності, доброчесності та залучення зацікавлених сторін, в тому числі на місцевому рівні [4].

Форми участі громадськості у процесі розробки публічної політики та прийнятті управлінських рішень включають такі рівні як:

- інформування – надання інформації громадськості задля розуміння проблеми, визначення шляхів її вирішення та здійснення пошуку альтернативних рішень;
- консультації – отримання відгуків від громадськості щодо прийняття того або іншого альтернативного управлінського рішення;
- залучення – тісна взаємодія органів публічної влади з громадськістю задля забезпечення послідовного розуміння, розгляду проблем та очікувань;
- співробітництво – партнерство з громадськістю в процесі в процесі проектування або прийняття рішень, в тому числі для визначення альтернативних або бажаних рішень;
- розширення прав та можливостей – делегування прийняття рішень громадськості [3].

Слід відзначити, що економічний і соціальний вплив відкритого уряду відіграє важливу роль у прискоренні досягнення Порядку денного розвитку до 2030 року. Суть концепції відкритого уряду полягає в покращенні соціальних послуг та інклюзивності, а також у прискореному соціальному та економічному розвитку. Дотримання принципів

відкритого уряду щодо прозорості, підзвітності та участі громадян можуть перетворитися на надання нових можливостей урядам, приватному сектору та громадянам для кращої та інноваційної взаємодії з метою задоволення потреб суспільства та економіки країн.

Порядок денний сталого розвитку на період до 2030 року, прийнятий усіма державами-членами ООН у 2015 році має бути реалізований усіма країнами та всіма зацікавленими сторонами, діючи у партнерстві. В основі Порядку денного лежать 17 Цілей сталого розвитку (далі - ЦСР), які спрямовані на інтеграцію економічного, соціального та екологічного вимірів. Концепція відкритого уряду тісно пов'язана з ЦСР, зокрема: «мир, справедливість та міцні інституції», яка спрямована на сприяння мирним та інклюзивним суспільствам для сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх та створення ефективних, підзвітних та інклюзивних інституцій взагалі. Конкретні цілі ЦСР спрямовані на «розвиток ефективних, підзвітних і прозорих інституцій», «забезпечення чутливого, інклюзивного та репрезентативного прийняття рішень», «посилення участі у глобальному управлінні», «забезпечення доступу громадськості до інформації та захист основних свобод», «заохочення та застосування недискримінаційних законів та політики», «збільшення доступу до інформаційно-комунікаційних технологій», «заохочення та просування ефективного державного, державно-приватного партнерства та партнерства громадянського суспільства» [7].

Отже, процес прийняття спільних управлінських рішень визначається як складний та динамічний процес із залученням зацікавлених сторін на основі консенсусу та інтерпретації інтересів. Колективні дії спільного програмування щодо прийняття управлінських рішень розробляються на основі структурованого стратегічного процесу, на добровільній основі щодо вироблення спільного інноваційного бачення подолання кризових явищ, спеціальних програм стратегічних досліджень для вирішення основних суспільних проблем. Такий підхід спрямований на формування активної громадської позиції, активності та відповідальності, що в подальшому сприяє встановленню взаємодії з органами публічної влади та громадськістю задля підвищення ефективності прийняття управлінських рішень.

Список літератури

1. Прозорість та відкритий уряд. Звіт CG35 Конгресу Ради Європи. 2018. URL: <https://rm.coe.int/1680925de3>
2. Драгомирецька Н. М. Особливості інновацій в публічному управлінні та адмініструванні: зарубіжні наукові погляди. Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України: XIX регіональна науково-практична конференція, 16 червня 2022 р. Дніпро, 2022. С. 61-63. URL: https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/konf/Material_conference_16_06_2022.pdf
3. Community engagement. 16 January 2023. URL: <https://www.dpmc.govt.nz/our-programmes/policy-project/policy-methods-toolbox/community-engagement>
4. Innovative Citizen Participation. OECD. URL: <https://www.oecd.org/governance/innovative-citizen-participation/>
5. Joint decision making, co-production and democracy. What works wellbeing. URL: <https://whatworkswellbeing.org/category/governance-and-democracy/joint-decision-making-co-production-and-democracy/>
6. Laihonon H., Korh A.-A., Sinervo L.-M. Advancing public sector knowledge management: towards an understanding of knowledge formation in public administration. Knowledge Management Research & Practice . 2023. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14778238.2023.2187719>
7. The Economic and Social Impact of Open Government : Policy Recommendations for the Arab Countries. OECDiLibrary. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/48c4bb26-en/index.html?itemId=/content/component/48c4bb26-en>
8. Tokar M., Varenia N., Kulchii I. Conceptual model of the system of modern communications in public governance. Public Administration and Law Review. Is. 4. 2020. URL: <https://public.scnchub.com/palr/index.php/palr/article/download/63/44>